

S2-6 ÉLELMISZERHULLADÉKOK KOMPOSZTÁLÁSA OTTHON ÉS KÖZÖSSÉGBEN: JOGI SZABÁLYOZÁS, KÖRNYEZETI HATÁSOK ÉS EGÉSZSÉGÜGYI KOCKÁZATOK

Kunszabó Atila¹, Süth Miklós², Kasza Gyula¹, Szakos Dávid¹

¹Állatorvostudományi Egyetem, Élelmiszerlánc-tudományi Intézet, Alkalmazott Élelmiszertudományi Tanszék, ²Állatorvostudományi Egyetem, Élelmiszerlánc-tudományi Intézet

A magyar háztartásokban évente mintegy 594 ezer tonna élelmiszerhulladék keletkezik. Ennek helyben történő, fenntartható és biztonságos kezelése kiemelt fontosságú, különösen az EU hulladék keretirányelvének (2008/98/EK) előírásai nyomán, amelyek a biohulladék elkülönített gyűjtését vagy helyben történő hasznosítását írják elő. A biohulladék-kezelés egy lehetséges módja a háztartási vagy közösségi komposztálás, amely során a szerves háztartási hulladék aerob lebontása történik. A komposztálás megfelelően felügyelt körülmények között környezeti és gazdasági szempontból is fenntartható alternatívát kínál. Reprezentatív kutatásaink szerint a magyar lakosság közel egyharmada komposztál konyhai hulladékot. Rendszeres háztartási felméréseinkből kiderül továbbá, hogy az élelmiszerhulladékok mintegy 25%-át a háztartások helyben komposztálják. A közösségi komposztálás nem elterjedt: csupán a válaszadók 3%-a vett már részt ilyen tevékenységben.

A biohulladék-gyűjtés és a komposztálás azonban számos háztartási élelmiszerbiztonsági és egészségügyi kockázatot rejthet magában. Jelen tanulmány célja az otthoni és közösségi komposztálás jogi, környezeti és közegészségügyi vonatkozásainak áttekintése, valamint további kutatások megalapozása a biztonságos lakossági biohulladék-kezelés támogatására. A lehetséges fő kockázati kategóriákat szisztematikus szakirodalmi kutatáson keresztül azonosítottuk.

Az alacsony hőmérséklet lehetséges probléma, amely nem biztosítja a patogén mikroorganizmusok elpusztulását. A folyamat során keletkező bioaeroszok irritációt, allergiás reakciókat és krónikus légúti tüneteket válthatnak ki, különösen nyitott rendszerű komposztáló telepeken, ahol a bioaeroszol-expozíció hatása a teleptől akár 250 méterre is érzékelhető lehet. Különösen aggasztó az antimikrobiális-rezisztencia szempontjából az antibiotikum-rezisztens baktériumok potenciális jelenléte a komposztban, továbbá az elkülönített biohulladék-gyűjtés teret engedhet fertőző (elsősorban zoonotikus) betegségek terjedésének. A nehézfémek és perzisztens szerves szennyezők jelenlétével is számolni kell a házi komposztokban, különösen, ha a kiindulási anyag szennyezett alapanyagból származik. Egyes vizsgálatok szerint a házi komposztok 85%-a túllépte az ökológiai gazdálkodásra vonatkozó ólom-határértéket. A komposztálás során illékony szerves vegyületek is keletkezhetnek, amelyek szagterhelést és egészségügyi panaszokat okozhatnak.

A helyben történő komposztálás nagy népszerűségnek örvend a magyar lakosság körében, ugyanakkor fejlesztésre szorul a háztartásokat támogató országos felügyelet, minőségi vizsgálat és oktatási program. A lehetséges kockázatok mérséklése érdekében indokolt lenne egy központi, tudományos háttérrel támogatott monitorozási és oktatási program elindítása.